

JOŽE KOROPEC – SEDEMESETLETNIK

S prof. Koropcem sva se prvič srečala pred 37 leti v Mariboru. Bil je uradno srečanje pri nekaj urah zgodovinskega pouka na klasični gimnaziji. Bil sem prijetno presenečen ob njegovem strokovnem znanju in pedagoški spretnosti; nova tovrstna uradna srečanja se mi niso zdela več potrebna. Pač pa sva se drugače videvala in še kar pogosto vsa dolga leta poslej. Slavljenec je kmalu po prvem srečanju stopil na pot, ki se mi je zdela povsem naravna, na pot pedagoga in znanstvenika. V mestu, ki je le počasi preraščalo v univerzitetno središče, je bila ta pot še težavnejša, povezana z mnogimi organizacijskimi in drugimi težavami ter osebnimi napori tistih, ki so od vsega začetka sodelovali pri tem. Med njimi je bil na zgodovinskem področju prof. Koropec in vsem obdobju od izvolitve za profesorja višje šole do rednega univerzitetnega profesorja in upokojitve.

Slavljenec, zaslužni profesor Pedagoške fakultete v Mariboru, je bil rojen 17. marca 1923 na Bukovcu pri Zgornji Polskavi (Slovenska Bistrica). Po osnovnem šolanju v Zgornji Polskavi je obiskoval klasično gimnazijo v Mariboru, se po maturi vpisal na Filozofsko fakulteto v Ljubljani in leta 1948, diplomiral iz zgodovine in zemljepisa. Po diplomi je do 1954 poučeval na gimnaziji v Črnomlju, nato na matični gimnaziji v času ravnateljavanja prof. Jožeta Košarja, latinista in enega velikih humanističnih intelektualcev mariborskega kulturnega življenja, ter po njeni ukinitvi na I. državni gimnaziji do leta 1963. V tem času je napisal svojo prvo razpravo *Slovenjebistriški svet v XIV. in XV. stoletju* (Kronika 5, 1957, 20–25) in sodeloval pri ustvarjanju učbenika zgodovine za 2. razred gimnazij, katerega avtorji so bili še I. Grobelnik, A. Krasovski in F. Terseglav (1961, 37–40 in 53–95). Od leta 1960 dalje je tudi honorarno predaval na zunanem oddelku višje pedagoške šole iz Ljubljane. Po ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru je bil izvoljen v marcu 1963 za profesorja višje šole in bil nato še dvakrat izvoljen v isti naziv. Med tem časom je opravil podiplomski študij in si z magistrskim delom *Šentpavelska posest v vzhodni Sloveniji do začetka 17. stoletja* pridobil akademski naslov magistra zgodovine (1967). Tri leta pozneje pa je z disertacijo *Zemeljske gosposčine v Dravski dolini do konca 16. stoletja* dobil doktorat zgodovinskih znanosti. V obeh monografijah – v slednjo je deloma vključil vsebino prve in je v knjižni obliki izšla 1972 – so prišle do izraza že vse značilnosti in usmerjenost Koropčevega znanstvenega dela. Na filozofski fakulteti v Ljubljani je 1973 dosegel vnaprejšnjo habilitacijo za docenta za slovensko zgodovino do 18. stoletja. Pet let pozneje je bil na svoji ustanovi izvoljen za izrednega profesorja za slovensko in južnoslovansko zgodovino do 1918 in po enakem času je postal redni profesor za isto področje. Delo na zgodovinskem oddelku Pedagoške akademije in pozneje na Pedagoški fakulteti je opravljal z njemu lastno vestnostjo do upokojitve in je upravičeno postal kot prvi zgodovinar tudi zaslužni profesor Pedagoške fakultete v Mariboru.

Z znanstvenim delom, začetim že 1957, je prof. Koropec intenzivno nadaljeval zlasti po izvolitvi na Pedagoški akademiji. Zajelo je prek lokalne zgodovine zlasti agrarno zgodovino večjega dela slovenske Štajerske v srednjem veku in do 17. stoletja, posebej tudi problematiko razrednih naspirtij na podeželju z vrhuncem v uporu leta 1635, in deloma tudi zgodovino mariborskega mesta.

Prispevke in strokovne članke o krajevni zgodovini, v katerih je obravnaval posamezne probleme in obdobja iz zgodovine Radelj, Dravograda, Ruš, Spodnje Polskave, Razvanja, Frama, Miklavža na Dravskem polju, Slovenskih goric in ozemlja med Dravo in Dravinjo, je objavljaval v krajevnih zbornikih in samostojnih lokalnih izdajah. Proučevanje agrarne gospodarske zgodovine in zemljiških gosposčin, poglavito področje Koropčevega znanstvenega dela, je poleg magistrske naloge in disertacije prineslo slovenski historiografiji blizu 40 več ali manj obsežnih in tehničnih razprav, ki so izhajale v *Kroniki* (letnik 5, 13, 18, 31). *Zgodovinskem časopisu* (letnik 19/20, 23, 39) in zlasti v *Časopisu za zgodovino in narodopisje*, kjer je objavljval skoraj v vsakem letniku razpravo, v mnogih celo po dve, o posameznih zemljiških gospostvih. V njih je slavljenec zajel obdravsko, mariborsko (npr. Slivnica, Gromberk, Spodnja Polskava, Konjice, Ruše, Hoče, Razvanje, Maribor, Vitanje, Slovenj Gradec itd.) in v večji meri tudi celjsko območje (npr. Vrnsko, Krško, Brežice, Vojnik, Rogatec, Dobrna, Hrastovec, Laško, Podsreda itd.). V petih, tudi večjih razpravah, v katerih se je dotaknil dogajanj v Štatenbergu, v Krškem, razglabljal o slovenskih puntarjih v letih 1573 do 1635 in obravnaval upor v letu 1635, ter v svoji najboljšežnejši monografiji *Mi smo tu: veliki punt na Slovenskem v letu 1635* (Mariboru 1985, 269 str.) je dal pomemben prispevek tudi k zgodovini kmečkih uporov na Slovenskem, kar še posebej velja za upor leta 1635, ki je dobil z njegovim delom v mnogočem novo podobo. Slavljence pa je pritegovala tudi zgodovina Maribora ob koncu srednjega veka in nato v protireformacijski oz. poreformacijski dobi.

Znanstveni opus prof. Koropca zajema dve samostojni knjižni monografiji in nad 60 razprav, strokovnih člankov in prikazov*. Obseg dela, spretnost pri odkrivanju novih virov v mnogih domačih in tujih arhivskih ustanovah, dejstvo, da njegovo proučevanje agrarne zgodovine in zemljiških gospostev na večjem delu slovenske Štajerske temelji prvenstveno na arhivskih virih, postavljajo

* Jubilantovo bibliografijo objavlja mariborski *Časopis za zgodovino in narodopisje* v št. 1 letnika 64/1993 (nova vrsta 29).

slavljenca med zgodovinarje, ki so vnašali v slovensko zgodovinopisje številne nove in pomembne podatke. Posebej gre poudariti, da je poleg drugih doslej neznanih virov, odkril in začel pritegovati v raziskave štajersko imenjsko knjigo iz leta 1542/3, ki je za agrarno zgodovino Štajerske izredno dragocen vir. V razpravi o Dravskem polju je npr. na podlagi sintetične analize tega vira lepo prikazal gospodarsko družbeno razslojenost vaškega prebivalstva.

Odgovorno in uspešno je opravljal obveznosti in naložene naloge na svojih ustanovah. Poleg vestnega pedagoškega dela gre poudariti tudi skrb prof. Koropec za razvoj in dvig zgodovinskega oddelka Pedagoške akademije in nato na Pedagoški fakulteti, ki se je v zadnjih letih naglo polnil s habilitiranimi znanstvenimi in pedagoškimi delavci. Prav tako je bilo obsežno njegovo delo v okviru Zveze zgodovinskih društev, v matičnem mariborskem Zgodovinskem društvu in v drugih domačih in mednarodnih zgodovinskih organizmih. V letih 1965–84, torej polnih 19 let, je bil glavni urednik obnovljenega mariborskega *Časopisa za zgodovino in narodopisje*; po tem letu pa član uredniškega odbora, kar je še danes, ter tudi član izdajateljskega sveta te danes zopet renomirane mariborske revije družbenih znanosti. Prof. Koropec je bil tudi pomemben član pri nastajanju serije mednarodnih simpozijev, znanih pod nazivom »Modinci«, in tudi soorganizator mnogih izmed njih ter predavatelj. Aktivno je sodeloval z referati na domačih in tujih znanstvenih srečanjih. S svojimi nastopi v časopisju, radiju in drugih medijih pa tudi na raznih lokalnih predavanjih, je z njemu lastnim prijetnim načinom posredovanja snovi mnogo storil tudi za popularizacijo novih znanstvenih dogajanj slovenskega zgodovinopisja. Številne so bile tudi funkcije, ki jih je desetletja opravljal v mariborski sredini kot družbeni delavec.

Ko se je kot upokojenec umaknil na svoje malo »kraljestvo«, mu v tišini bivanja na Morju v imenu redakcije Zgodovinskega časopisa, vseh ljubljanskih prijateljev in znancev iskreno čestitam k življenjskemu jubileju, ki ga je dočakal poln vitalnosti in delovne vneme. Prav to in njegovi dosežki znanstveni rezultati pa ga na nek način vsekakor zavezujejo, da bi strnil uspehe svojih znanstvenih naporov v sintetično podobo agrarne zgodovine na slovenskem Štajerskem v srednjem veku in v prvih stoletjih novega veka. Sodila pa bi k temu tudi izdaja imenjske cennitve 1542/3 za isto ozemlje, vira, ki ga je odkril. Zavedamo se, da sta to nalogi, ki ju more sedaj izvršiti samo prof. dr. Jože Koropec.

Še na mnoga zdrava in plodna leta!

Ferdo Gestrin